

Kozłowski, Jan

Seminarium Pracowni Badań nad Początkami Myśli Społecznej Zakładu Historii Nauk Społecznych

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 29/1, 239-240

1984

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W czasie dyskusji, która wywiązała się po zakończeniu referatu, dr Z. Tokarska zwróciła uwagę, że poszczególne fazy funkcjonowania konkursu im. S. B. Lindego mogą być związane z sytuacją finansową AU. W pierwszym okresie działalności AU była instytucją biedną i konkurs był jedną z niewielu zachęt materialnych do podejmowania badań naukowych. Inaczej sprawa przedstawiała się w dwóch następnych okresach, kiedy AU otrzymała spore fundacje i mogła przeznaczyć pieniądze na prace jeszcze nie zakończone, ale rokujące nadzieje, mogła również podjąć szerszą samodzielną działalność wydawniczą. Czynniki te spowodowały, że konkurs zaczął tracić znaczenie niejako samoistnie. Doc. B. Janczewski zwrócił uwagę, że funkcjonowanie konkursu należałoby ukazać na tle całego funkcjonowania AU, aby nie był on oderwany od całokształtu życia naukowego. Dr P. Hübner wyraził zainteresowanie losami autorów nagrodzonych prac. Odpowiadając na to pytanie referentka zauważyła, że wpływ nagród na losy ludzkie był różnorodny i podała jako przykład losy S. Ramułta, autora nagrodzonego *Słownika języka pomorskiego czyli kaszubskiego*. W pracy tej Ramułt postawił tezę o odrębności języka kaszubskiego od języka polskiego. Wywołało to żywy sprzeciw opinii publicznej, która nie widząc walorów naukowych dzieła podjęła niewybredną krytykę, godzącą w autora *Słownika*, posuwając się aż do oszczerstw. Sprawa ta zatruliła Ramułtowi ostatnie lata życia. Mgr J. Piskurewicz zainteresował się wpływem L. Góreckiej, córki Lindego i fundatorki konkursu jego imienia, na przyznawanie nagród. Dr Horodyska stwierdziła, że warunki konkursu sformułowała sama L. Górecka, a nie mając pełnego zaufania do AU żywo interesowała się losami konkursu, o czym świadczy obfita korespondencja. A. Biernacki zapytał o wpływ wybitnego językoznawcy — K. Nitscha — na działalność Komisji Konkursowej. Odpowiadając na to pytanie referentka zauważyła, że K. Nitsch stawiał warunki w zakresie leksykografii, którą właściwie można było zrealizować dopiero w drugiej połowie XX w., co doprowadziło do nieporozumień w łonie Komisji.

Na koniec doc. B. Janczewski omówił problemy związane z wydaniem pracy zbiorowej, dotyczącej organizacji nauki na ziemiach polskich od drugiej połowy XIX w. do połowy XX w.

Elżbieta Sztraj

(Warszawa)

SEMINARIUM PRACOWNI BADAŃ NAD POCZĄTKAMI MYŚLI SPOŁECZNEJ ZAKŁADU HISTORII NAUK SPOŁECZNYCH

Dnia 3 czerwca 1983 r. odbyło się pod przewodnictwem doc. Małgorzaty Frankowskiej-Terleckiej zebranie, na którym mgr Anna Nawarecka przedstawiła różne propozycje problemowe odnoszące się do jej przyszłej pracy doktorskiej, poświęconej miejscu retoryki na uniwersytecie krakowskim w XIV w. Referat miał stanowić podstawę do dyskusji na temat możliwości ukierunkowania tematu.

W dyskusji wzięli udział prof. prof. Juliusz Domański, Józef Miąso, Irena Stasiewicz-Jasiukowa oraz dr dr Jakub Lichański i Jerzy Róziewicz. Prof. J. Domański poruszył kwestię tzw. literatury przedmiotu do przyszłej pracy oraz wskazał na najpilniejsze potrzeby w badaniach nad retoryką w Polsce w późnym średniowieczu. Zdaniem dyskutanta na syntezę tego problemu jest jeszcze za wcześnie. Najbardziej owocne i najtrwalsze są edycje źródeł oraz prace materiałowe. Podjęcie badań nad retoryką średniowieczną w IHNOiT ogranicza wybór tematu,

wykluczając np. zagadnienia stylu i kompozycji mów i kazań. W odniesieniu do edycji źródłowych doktorantka mogłaby ewentualnie wydać komentarze do retoryki Arystotelesa. W odniesieniu do prac materiałowych mogłaby zająć się np. problemem funkcji retoryki jako swego rodzaju dobra kulturalnego w inspirowaniu nowości w życiu uniwersyteckim (aktywizacja zainteresowań historycznych i wprowadzenie historii do nauczania uniwersyteckiego w ramach retoryki) oraz problemem użytku, jaki czyniono z zasad retoryki w życiu publicznym (kazania, oracje uniwersyteckie, tok i przedmiot argumentacji w mowach prawniczych). Prof. J. Miąso wyraził swój pogląd na przyszły kształt pracy z punktu widzenia zainteresowań historyka oświaty oraz postawił pytanie, jaka koncepcja retoryki przeważała w Akademii Krakowskiej w XIV w. — czy grecka (Arystotelesa), czy też rzymska (Cycero, Kwintylijan). Prof. I. Stasiewicz-Jasiukowa zwróciła uwagę doktorantki na wieloznaczność terminu retoryka oraz sugerowała, by mgr A. Nawarecka zajęła się edycją źródeł i ukierunkowała swą pracę pod kątem potrzeb historii nauki, ograniczając chronologicznie i tematycznie zakres rozprawy, pogłębiając natomiast kontekst i komparatystyczne relacje przedmiotów badań. Dr J. Lichański podjął kwestię istnienia różnych faz w nauczaniu retoryki w Krakowie w XV i XVI w. oraz zwrócił uwagę, by doktorantka trzymała się w swej pracy nie współczesnych, lecz XV-wiecznych definicji retoryki.

Jan Kozłowski
(Warszawa)

Z KRAJU
SESJA JUBILEUSZOWA 200-LECIA KRAKOWSKIEGO
OGRODU BOTANICZNEGO

W dniach 26—28 maja 1983 r. odbyły się w Krakowie uroczystości jubileuszowe związane z 200-leciem Ogrodu Botanicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego, połączone z sesją naukową: *Rola ogrodów botanicznych w historii badań naukowych i popularyzacji wiedzy botanicznej*. W trzydniowej sesji zorganizowanej przez Ogród Botaniczny UJ, wzięło udział około 100 osób z całej Polski.

Pierwszy, uroczysty dzień sesji rozpoczął się w auli Collegium Novum przemówieniem Rektora — prof. dra Andrzeja Klopfa, który podkreślił długotrwałe tradycje krakowskiego Ogrodu w prowadzeniu badań naukowych oraz działalności dydaktycznej i popularyzatorskiej. W referacie — poświęconym historii Ogrodu — autorka niniejszej notatki przypomniała, że ten najstarszy z istniejących w Polsce ogrodów botanicznych jest jedynym ośrodkiem rozwoju polskiej botaniki, który zachował nieprzerwaną ciągłość działalności od końca XVIII w. do dzisiejszego dnia. W ciągu długich lat swego istnienia był miejscem pracy naukowej uczonych tej miary co Emil Godlewski senior, Marian Raciborski, Antoni Rehman, Józef Rostafiński, Władysław Szafer oraz służył do nauki botaniki kilku pokoleniom krakowskich przyrodników. Stan aktualny oraz perspektywy rozwojowe tej starej placówki naukowej przedstawił dr Bogdan Zemanek (Kraków).

W godzinach popołudniowych odbyło się otwarcie Muzeum Historii Botaniki przy Ogrodzie Botanicznym. Muzeum — urządzone w starych, XVII-wiecznych pomieszczeniach dawnego Obserwatorium Astronomicznego — ukazuje dwustuletnią historią Ogrodu poprzez zachowane dokumenty i ryciny oraz zbiory z wypraw naukowych polskich botaników: Józefa Warszewicza, Mariana Raciborskiego, Jana Kornasia oraz współczesnych wypraw tropikalnych i polarnych. Warto podkreślić, że niewielka wystawa, urządzone w sześciu pomieszczeniach ekspozy-